

V sredo in saboto

izhaja in velja:

Za celo leto	6 for.	20 kr.
„ pol leta	3 „	30 „
„ četert leta	1 „	70 „
„ mesec	— „	60 „

Po pošti:

Za celo leto	7 for.	50 kr.
„ pol leta	3 „	30 „
„ četert leta	2 „	— „
„ mesec	— „	70 „

SLOVENEK.

Oznanila.

Za navadno dvestopno versto se plačuje: 5 kr., ktera se enkrat 8 kr., ktera se dvakrat, 10 kr., ktera se trikrat natiskuje; večje pismenke plačujejo po prostoru.

Za vsak list mora biti kolek (štampelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na vekom!“

Nar. pesem.

St. 92.

V Celovcu v sredo 29. novembra 1865.

Tečaj I.

Deželni zbori in njihov protest.

Centralisti in avtonomisti niso se shajali zastoj; kar so skuhal, videli smo 23. novembra v deželnem zboru na Dunaju, v Lincu, Solnogradu, Bregencu, Gradcu in Celovcu. Po vseh teh deželnih zborih se je vložil predlog, naj se napravi protest ali ugovor zoper septemberski manifest. Protesti vseh teh zborov so si tudi v besedi podobni kakor jajce jajcu, zato je menda resnica, kar se govori in piše, da je graški poslanec, Blagatinšek žl. Kaiserfeld, res oče vseh in da so vsi tekli iz njegovega peresa.

Čudom se čudimo, da je toliko deželnih poslancev kaj tacega podpisalo in pred svetom poterdilo, tako pa tudi pokazalo, da jim manjka prave zdrave logike in politične omike. Vse njihovo modrovanje in ugovarjanje se verti okoli teh le stavkov:

„Ustava je vzdignjena.“ — „dolgo časa bomo čakali na ustavo,“ „naše homatije bi se bile dale poravnati tudi brez septemberskega pisma po ustavnem potu“ in „deželni zbori nimajo pravice, državopravne reči obravnavati.“

Res lepe in šumeče besede, — pa prazne so in piškave. Presvitli cesar se je v diplomu od 20. oktobra 1860 res pravice odpovedal, postave dajati, jih prenařajati in preklicevati; vse to bodo On in Njegovi nasledniki delali le vkupej s postavno poklicanimi deželnimi zbori in z državnim zborom. Pa septemberski manifest ni nove postave dal, niti postave prenařal niti preklical, — temu je le postavil od 26. februarja zastran državnega zbora za nekaj časa ustavil in sicer ustavil tako dolgo, da se državne razmere z Madjari in Hervati zvrnajo. Vse drugo velja: oktoberska diploma, ki je podlaga naše ustavnosti, deželne ustave in vse dozdej napravljene postave, — pa tudi februarni patent sam ni še niti prenařen niti preklican. Čemu torej tak ropot

in krik, da je ustava vzdignjena; — vzdignjen ali vsaj prenařen bode februarni patent zastran državnega zastopništva, — pa po ustavnem potu; visoka vlada misli, „vse sklepe zastopnikov v izhodnih kraljestvih — še predno jih poterdi, — predložiti postavnim zastopnikom ostalih kraljestev in dežel, da zasliši njihov enako veljavni glas, in da prevdari, kar so rekli tudi ti.“ Visoka vlada misli torej februarni patent prenařediti ali preklicati le vkupej s postavno poklicanimi deželnimi poslanci, — dela torej v resnici po ustavno.

To se pa v resnici ne more spodbiti, da bode ta pot težaven, da delj časa ne bomo imeli državnega zbora; — ali čakamo že 18 let, čakamo v revah in težavah pa dozdej še nismo dočakali konca in kraja. Državni naš dolg je narasel na 3.000 milijonov goldinarjev, — davki in plačila so zlezla tako na viš, da jih skorej nobeden doplačati ne more — uradnikov in vojščakov je bilo toliko, da je človeku vse černo pred očmi, — stiska in sila je tolika, da ni varno niti blago niti življenje o belem dnevu, — za denar je pa tako terda, da kupčija in prodaja vsa mervta leži. V take zadrege smo jo zabredli po potu, po katerem smo hodili dozdej. Visoka vlada pa zakliče: „Stoj — ne dalje!“ — kdo jej ne bode hvala? Radi verjamemo, da se toliko in tolikih nesreč ne bomo znebili čez noč, — pa to samo je že dobro in velik dobiček, da smo nastopili pot, ki pelje v boljše čase. Radi torej čakamo 2—3 leta in pametno ni, da se visokej vladi stavijo overe in ravno od tiste strani, ktera bi jo imela podpirati na vso moč. — Tudi tega ne moremo tajiti, da bode do tiste srečne dobe, ko bodo naše državne homatije do čistega zvrnane, naša vlada „vpeljevala vse neodložljive naredbe in med njimi posebno tiste, ktere se tičejo denarstvenega in narodno — gospodarstvenega prida,“ kajti državna mašina ne sme obstati. Pa svesti smo si, da bode visoka

vlada na svojo pest storila le samo to, kar se odložiti ne more, — da bode ob svojem času za svoje djanje in nehanje pred državnim zborom odgovor dajala, — da bode vse žile in strune napenjala, naj ustavno državno zastopništvo, kolikor koli je le mogoče, skorej spet stopi v življenje in delovanje; zato je čakamo mirno in zaupljivo. — Poslanci — protestanti dalje mislijo, dabi se naša državna štrana bila dala razmotati in poravnati tudi brez septemberskega manifesta. Mi jim teh misli ne moremo priterditi. Štiri leta je Šmerling čakal in čakal, valil in valil, pa ni splodil ničesar: Madjarov in Hervatov ni spravil v državni zbor, kakor ga je napravil februarni patent. Od Talijanov pa še govora ni bilo, teh menda še nikdar poprašal ni; morebiti da jih je mislil prodati veliki Italiji! Tako je stala ta reč celih pet let; — med tem so se državni poslanci pridno shajali na Dunaju, prekrasne govore imeli, narode dražili, davke zviševali, debela plačila potegovali, v glavnem mestu obede in veselice napravljali: državna naša pa je skorej prišla na kant, — Šmerling pa je le še čakal in valil. Sviti cesar pa ni mogel in ni hotel več čakati, in z njim vred tudi avstrijski narodi ne. Pa kako se bode štrana razmotala? Kako se bode ta imenitna reč srečno dognala? Kako se bode februarni patent zastran državnega zastopništva mogel in dal prenařediti, da pridejo v državni zbor poslanci vseh kraljestev in dežel? Oži zbor nima pravice obravnavati državo-pravnih zadev, širji zbor, kteremu gre ta oblast, pa ni še bil zbran nikoli in na tej podlagi se tudi nikoli ne bode zbral. Le povejte zdaj, kako bi se bil mogel februarni patent prenařediti brez septemberskega manifesta? Tisti pot, ktereja je nastopila vlada, je edino mogoči in tudi edino postavni in ustavni. Februarni patent naj se nekaj časa ustavi in dene ob svojo moč, med tem naj se pa predloži ogerskemu in hervaškemu deželnemu zboru,

Besednik.

Čitavnica, narod, narodnost, rodoin domoljubje.

„Narodi ne ginejo, dokler jih jezik živi.“
Vratislav v liri čecoslovanski.

R. B. Narodne čitavnice se lepo množijo po Slovenskem, posebno pa na Kranjskem; res je tedaj, kar je rekel nek rodoljub: „Sedaj je na Slovenskem več čitavnic, kakor je bilo pred 50 leti piscev slovenskih.“ To je znamenje, da slovenski narod, predramivši se iz globokega spanja, toliko krepkejšo sedaj počenja obdelavati domače polje; znamenje, da se je narodna svest oglasila, da se je ponosno čuti Slovenec in zaveda, da je in kdaj je; važno znamenje, da se je doteknil prst božji naroda slovenskega in poprek slovanskega, zato se po pravici to stoletje sme imenovati slovansko stoletje.

Kaj pa je čitavnica? Pomen in vrednost njena sta že mnogokrat razložena po časnikih, vendar se še povsod o nji prav ne sodi, zato je večkrat treba razjasniti. Nekteri so

sprva menili, pa je čitavnica kaka predpotopna zver, inajoča na lakot dolge zobe, ki preti skosati in pohrustati vse, kar je okoli nje, najrajši pa nemškutarje; drugi so žvekali v svoji slepoti ali morebiti hudobi, da čitavnica je urotna jama kovačnica, kjer se kujejo osnove proti državi, vsaj celo dolženje velike izdaje je plazilo po dnevnem redu, pa taki bedasti dozdevki so se razkadili kakor pleve na vetru. Kdo ne ve, da Slovenec vselej hrani zvestobo do prestola avstrijskega neoskrnjeno in čisto kakor zlato in poldnevno solnce na vedrem nebu ter jo bode hranil, dokler je Slovenca in Avstrije; tretji so brodili, da čitavnica je shodišče nemirnih spletakarjev, kteri hočejo mir kaliti, svaje delati med pokojnimi meščani, — slovenska miroljubnost, mnogokrat prevelika, je zgodovinska, svoje pak zahtevati in gojiti se ne veli miru kaliti, nego red delati; četrti so kvasili, da bomo v čitavnici imeli same slovanske časnike itd., toda skušnja je osramotila njihovo neubrano trobljenje. Dovolj pa tega. — Beseda „čitavnica“ prihaja iz korenike čt, odtod strsl. čisti iz čit-ti, v novejšem narečju čitati — brati iz knjige ali spisa, deležje delavno preteklo: čital, priložna končnica (n = en), čitalen, samo-

stavna končnica z veznim samoglasom vred — ica, tedaj čitalnica, ali i v v, kakor pogostoma: čitavnica = brališče; čitavnica je tedaj sobana ali torišče, kjer se shajajo že omikani ljudje, da prebirajo časnike v slovenskem in drugih jezicah, pa podučne knjige in spise, da bi zmirom bolj napredovali; čitavnica je torišče, kjer se vadi in uči človek slovenske besede, kar je prva in glavna naloga, ter prilika daje njeno lepoto in sladkost vživati, do dobrega se je privaditi, kakor se spodobi omikanemu v sedanjih dnevih; da se spoznava domače slovstvo in ljubezen okusnega prebiranja v narod vcepilja; čitavnica je torišče, kjer se narodna zavest in ponos budi, kjer se razumniki pogovarjajo, kako naj bi se pospeševala narodna naobrazenost ter s tem dušna in tvorna blagost; čitavnica je pravo narodno ognjišče, kjer se segrevajo sorodni duhovi, krepé, tolažijo, novo hrano in moč dobivajo; čitavnica mora gledé na naš jezik učilnice nameščati, v kterih je doslé njemu preozko mestice bilo odmerjeno. Kdor hoče med Slovenci za omikanega veljati, ne sme se zadovoljiti s kakimi 200 besedami, ktere se večkrat brez skladbe šušljajo: naše gospé, gospodiščine in naši gospodje, lični v

naj ga preuredijo po svoji volji in po svojem duhu, da le svoje poslance za občno — državne zadeve pošiljajo na Dunaj. Kar sta zboru sklenila, predloži se vsem drugim deželnim zborom, da tudi oni razodenejo svoje misli, — vlada pa potem to reč dokončno dožene in reši pa državno zastopništvo naravna po volji vseh deželnih zborov.

To pa našim februaristom ne diši, oni hočejo svoj predragi oži zbor, v katerem so tako glasno zvonec nosili, tako lepo govorili, toliko denarcev dobivali, toliko sladkih uric vživali. Zatorej terdijo slednjič, da deželni zbori nimajo pravice obravnavati državo — pravnih reči; pa tudi ta je jalova.

(Konec pride.)

Avstrijsko cesarstvo.

Dunajski centralistični listi žive zdaj le od protestov, ki so jih poslanci na nekterih deželnih zborih zoper cesarski razglas od 20. septembra napraviti sklenili. Med njimi ste prvi „Ostdeutsche Post“ in „Neue freie Presse.“ Njima se to pravo in pošteno zdi, kakor ne vem kaj. Vsi so se kakor en mož zoper razglas vzdignili in stojé za pravoslednost februarnega patenta, za oži in širji državni zbor! To je serčnost in pravico-ljubnost! Ministerstvo naj gleda, kaj počenja, položivši ustavo pod koš. Takemu delovanju gre odreči vsaktero pomoč in podporo, naj sklepajo zdanji vladini prijatli zaupnice, kar in kolikor jih hočejo! Vse nič ne velja, ker mi tega nečemo, itd. Tako in enako govore ti listi, zaničevaje in psovaje vse tiste, ki stojé za razglas in hočejo nastopiti svobodno pot, ki naj bi peljala vse k porazumljenju. Toda počakajmo še, kaj bodo spekli. Po pravici jim kličejo nekteri listi nasproti, da naj gledajo, kaj počenja in da vsega ne podoč, pa tudi to, da se nobena jed tako vroča ne je, kakor je skuhana. Nič se tudi ne čudimo, da je kardinal R a v š e r za perversednika tistemu odboru izvoljen, ki ima protest izdelati; ali to se čudimo, da on že zdaj tako govori, kakor da porazumljenje ni mogoče. To se nam ne zdi nikakor pravo in tolikanj slavljenu možu dostojno! Nadjamo pa se vendar, da vsi protesti proti združenim močem ne bodo nič zmogli! Qui vivra, verra!

Posojilo je tedaj res sklenjeno. Kaj težavno delo je bilo, kakor pravi „Wien. Abendpost“, pa se je vendar srečno doveršilo — na blagostanje cele države. Državni dolg se je sicer res za 146,938.800 gld. povečal, ali vlada dela, kar more, da se enkrat finančno stanje na boljše obodne, kar so tudi bogatini, ki so denar posodili, spoznali. Te dni se razpisuje v Parizu, Brüsselu, Londonu,

Frankobrodu, Hamburgu in po vseh večih mestih naše države. Izdano bode v 734.694 obligacijah po 500 frankov ali 200 gld. v srebru. Bog daj, da bi res pomoglo!

Vlada bo neki spet ta mesec pri vseh ministerstvih 650.000 gld. prihranila.

Na Dunaju je umerl znani profesor pl. Fornazari-Verce v 79. letu svoje starosti.

V Peštu so izvoljeni za poslance France Deák in drugi njegovi prijatli, kakor Gorové, Sentskiraly itd.

Na Dunaju 24. novembra. — π (Šmerlingizem na dež. zborih. Kaj in kako nam je za naprej delati, da bode bolji?) Državni zbor, kakor ga je bil poprejšnji minister, gospod vitez Šmerling, ustanovil, ni nikakor zadostil potrebam in željam vseh Avstrijanov. Večina — Madjari in Slavjani sploh — niso bili zadovoljni in so celo stvar zavrgli (kakor Madjari in Hrvatje) ali pa jo le prisiljeni pripoznali, čakaje boljših časov. Veliko veselje je bilo torej med temi narodi, ko je bil 20. septembra t. l. februarni patent sistiran in nova pot s tim odprta k porazumljenju narodov in posameznih dežel. Pa med tem, ko so se Slavjani in Madjari veselili in slavili ta znameniti dan, vpili so Nemci, da je bilo joj, zakaj propadla je s tim njih hegemonija in njim k sreči priraščeni oži državni zbor. Pričakovali smo torej in se nadjali, da bodejo tudi v tem smislu v deželnih zborih govorili in delali. Res, nismo se zmotili! Komej so se včeraj deželni zbori sešli, predložili so Nemci, kjerkoli so v večini (veličasten in hvalevreden izjemek so le naredili pravi avtonomisti Tirolci) že nasvet, naj se voli odsek, ki ima škodljivost ces. razglasa od 20. septembra za deželo pretresovati in o tem svoje nasvete zboru predložiti. Zgodilo se je to v Beču, kjer je baron Tinti takšen predlog storil in ktere ga je zraven njega še 42 poslancev podpisalo. Čudimo se le, da ga gospod Šmerling, ki je tudi poslanec, ni podpisal svojega pankrta. Pa gotovo si je mislil, jaz sem tirjal kot državni minister, da uradniki vsi žvižgajo, kakor jaz hočem, tedaj tudi jaz zdaj ne smem drugači delati. Kar pa nekatere dunajske nemške časopise zelo zelo peče, je to, da se je branil gospod Dr. Zelinka, župan beški, ta predlog podpisati. To je liberalizem teh kulturonoscev, da še človeku ne pripustijo s svojo glavo misliti in svoje mnenje imeti! Enak predlog, kakor v Beču, se je storil tudi v Lincu, Solnogradu, Gradcu, Celovcu, Bregencu in kakor se sliši tudi v Opavu. Naj le vpijejo Nemci, mislimo pa vendar, da jim bode spodletelo. Z veliko radostjo pa sem čital, da so Poljaki svetlemu cesarju koj v prvi seji dve zaupnici poslali sklenili, prvo zavoljo dane

občne amnestije vsem, ki so bili od leta 1863 zastran politike v ječo obsojeni ali pa še v preiskavi, drugo pa zavoljo manifesta. Slava! V Pragi je predložil grof A. Nostic, in v Brnu prevzvišeni knez in nadbiškup olomuški, grof Fürstenberg, naj se v zahvalo napravi zaupno ali zahvalno pismo. Vemo sicer, da bodo tam Nemci velik krik vzdignili, vendar mislimo in zaupamo, da bodo narodnjaki zmagali, s pomočjo zastopnikov velikega posestva. Slava pa tudi vrlemu gospodu Dr. Bleiweisu, ki je enak predlog storil v ljubljanskem deželnem zboru in za ktere ga sta se čestita domoljuba Dr. Toman in Svetec poganjala. Boja jim še bode dosti, kakor se vidi, ker njih predlog, naj bi se to, kakor zelo važna reč hitro pretresovalo, ni obveljal. Upamo, da se bodo možko poganjali vsi slovenski domoljubi v zboru za ta predlog. Tudi v Černovicu se je sklenilo, manifest z zaupnico pohvaliti. Od drugih deželnih zborov se še ne ve, kaj da so sklenili. —

Kakor sem že v začetku omenil, veselili so se Slavjani in tudi vsi domoljubni Slovenci cesarskega manifesta od 20. septembra. Veseli smo ga bili, ker se je obljubilo zaslislati narode in deželne zборе in ker se je nepravilna in historičnemu pravu nasprotna naprava ožega državnega zbora sistirala. Da je temu istina, pokazali so Slovenci zbrani pri slovesni besedi slavnemu Slomšeku na spomin v Mariboru; — poslali so zaupnico gospodu državnemu ministru grofu Belcrediju po daljnopisniku. Velika množica Slovencev je bila tam zbrana in bili so vsi enakih misli. Tako so govorili Slovenci, voliteltji poslancev — kako pa spoštujete njih glas zastopniki njegovi v deželnem zboru? Srce me je zabolelo in jeza zgrabila, ko sem čital imena poslancev, ki so v Gradcu podpisali predlog Dr. Blagatinskega (vulgo Kaiserfeld), naj se nasprotuje manifestu. Žaluj Maribor! vsi tvoji poslanci so tamo podpisani, žalujte pa tudi vsi drugi kraji slovenskega Štajerja, kjer zastopniki vaši vašim željam in mislim nasproti ravnaajo! Lahko bi tukaj dolgo žalostinko napisal, zakaj da so se ti možje volili, — pa kaj bi tudi zdaj to pomagalo? Da se jih pa bodele vedeli drugikrat varovati, da jim ne bodele več svojih glasov dajali, hočem njih imena tu sem pristaviti. Ta so: Löschnig, E. Mulley, v. Feirer, Lohninger, Tappeiner, v. Waser, Janschitz, Senekovitsch. Znabiti da sem še ktere ga opustil. Tako tedaj spoštujete od vas voljeni poslanci vaše izrečeno mnenje. V drugih ustavnih deželah bi volivci takim zastopnikom poslali list nezadovoljnosti (Miss-trauensvotum). Kaj hočete vi storiti? Pošljite poslanecem, ki bodo zoper nasvet Kaisertel-dov govorili, prav obilno podpisano zaup-

obleki in ponašanju, naj bojo lični in uglašeni tudi v slovenski besedi, nikar vezači netečnih otrobi. Čitavničina dolžnost tudi je dobre koristne in uravne knjige med narod širiti, kateri dosle dušno zapuščen nam je jako zaostal. Prva njena naloga je p. o. duk, druga pa veselice. Človek dušno utrujen potrebuje počitka, krepila in raztresenosti, za kar so najboljše krasenske reči, p. petje, govorjenje priličnih pesmi, pa tudi igra krasoticam in živahnim mladenčem se s plesom postreže. Čitavnica se zove slovenska, ker ima gladiti, likati in učiti ljudi na Slovenskem živče, in jezik slovenski.

Čitavnica se imenuje tudi narodna. Ta prilog hoté dobro razumeti je treba vedeti, kaj je narod, kaj narodnost? Narod so bivavci domovine, kjer so se narodili, živeči v nji od mnogih vekov, imajoči enake običaje, šege, navade, ktere tudi po času menjajo, likajoči dalje svoj jezik in delajoči si novo zgodovino; naš slovenski narod so tedaj skupno bivavci na Prekmurskem, na malem Štirskem, na južnem Koroškem, na Kranjskem, Goriškem in v Primorju, ki govoré slovenski jezik, previdnost in zgodbe so jim mejnike postavile, in teh se nikdo več ne drzni prestavljati! Ni zastoj vera

med ljudstvom, da, kdor prestavlja mejnike, mora hoditi po smrti tje se jokat in zemljo povračat. S tem se dokazuje svetost mejnikov. Že Rimljani so čislali mejnik. Komu je neznan rimski „terminus“? „Narod mora imeti narodnost, ki je sojem ali obseg vseh posebnosti in lastnosti narodovih, ona je narodova duša, javljajoča se v neprenehnem napredku in nepretrganem sebi lastnem razvoju: ta je vse, s čim se je narod kazal, se kaže in pokaže v svojem lastnem mišljenju, čutju, delanju in življenju, s čim se kak enoroden del človeštva loči od drugih narodov. Vse navedene lastnosti imajo občno vezilo, edini raz narodnosti, narodni jezik. Narodni jezik je plod vse duše narodove, duša narodov vseh krajev, časov, ver, prav, jezikov in običajev, bogato se razlivaajoči v glasovih, kateri so sladki vsakemu narodniku. V njem se javlja goreča ljubezen k občni materi domovini, ktere nikdo tako resnično ne ljubi, kakor njeni otroci. Dokler ljudstvo govori narodni jezik, ni izgubilo narodnosti, Grki so nam za primer. Umrje li jezik, zgine narodnost popolnoma, umrje tudi narod na veke. Naroda ni brez narodnosti; le tako ljudstvo je narod, ki ima svoj posebni narodni jezik; Slovenec govori vselej

svoj lepi narodni jezik, kedar imaš posla s Slovincem. Narodni naš jezik gojiti je prva naloga slovenskih čitavnic, zato se zovejo narodne čitavnice.

Kdo je čitavnicam stvarnik? Čisto, neskaljeno, iskreno rodo- in domoljubje. Kdor ima gorečo čut in pohlepnost do tega, kar je narodu na korist v dušnem in tvarnem oziru, kdor se trudi, blagost narodovo po vsi moči pospeševati, kdor je pripravljen vse dušne moči njemu v prid darovati, narodnost razvijati, omiko neokvrnjeno med njim širiti na podlagi narodnega jezika ter mu tudi pomagati tvarno, kolikor se koli da, zaslužuje po pravem preslavno ime „rodoljub“, in njegova dela „rodoljubje“. Ni zadosti samo krič in vrišč, t. j. grlo, ampak sedež mora imeti v srcu in možganih, dela so potrebna. Najjasnejši in najkrasnejši primer rodoljubju je presvetla zvezda danica na slovanskem jugu, prevzvišeni in presvetli vladika J. J. Strossmayer, ketri polaga vse na narodni darilnik, kar ima dušnih moči in tvarnih dohodkov. Ni narodnega zavoda na jugu, kateri mu ne bi bil zahvalnosti dolžen, kaj poreče modrišče (akademija) nastajajoče v svobodnem mestu Zagrebu; kaj ravno ondi snujoče se vseučili-

nico in s tim bodete pokazali, da nikakor niste enih misli z onimi, ki zanemarljivo vaš glas in vašo izrečeno voljo. Treba je to, da se pred svetom pokaže, da poslanci iz spodnjega Štajerskega ne zastopajo v Gradcu Slovencev, od katerih so voljeni, temveč birokratizem in centralizem, ki sta oba gnjusoba Slovincem. Ni se tedaj čuditi, da danes „die Neue freie Presse“ deželna zbornica v Gradcu in Celovcu prištevata onim, v katerih so sami Nemci in ki samo Nemce zastopajo. In zares, gledé na deželne zbornice skoraj ima prav. Pomnite si, predragi Slovenci in rodoljubi to, kako delajo vaši zastopniki in glejte, da pri prihodnjih volitvah ne dobijo ne enega glasu več od Slovencev. Poprimite se nasveta, ki je zares jako važen in imeniten, ki ga vam je dal „Slovenec“ v dopisu od Savlance in že zdaj se začnite pogovarjati o poslancih, ktere bodete prihodnjič volili; odločite za vsaki okraj narodnjake in priporočajte jih vsem volilcem, da se ne bodejo več vaše pravice in svetoje nogami teptale, kakor do sedaj. Kar velja o Štajerskem, velja tudi za Koroško in Kranjsko. Torej na noge Slovenci, pokažite očito svetlo, da vam je draga narodnost!

Dežele notranje-avstrijske.

Iz Celovca. (Slovenščina se razcvetela; penzija za duhovnike; vreme; deželni zbor). Družba sv. Mohora nam najbolj priča, da se slovenščina epo razcvetela. Pro tri tisoč iztisov je bilo reba od ene knjižice tiskati. Od „političnega katekizma“, od ktere ga je bilo tiskati tisoč iztisov, ni dobiti po dveh, treh tednih še enega iztisa več. Od „djanja Svetnikov“, ktere ga bode jela družba sv. Mohora letos izdajati, bode se dalo tiskati šest tisoč iztisov. Ravno te dni se je spet jasno pokazalo, kako radi Slovenci slovenske knjige kupujejo in prebirajo. Premilostljivi knezoškof so za sv. leto razposlali pastirski list in posebro v ta namen od gosp. nestnega kaplana Matija Torkarja kaj lepo pripravno sestavljeno knjižico v slovenskem jeziku. Kaj se zgodi? V 4 — 5 dneh e pa vnovič oglasi toliko duhovnikov po slovenskem pastirskem listu in slovenske knjižici, da se je vdrugič natisnilo tisoč iztisov. To se godi na Koroškem, kjer nevedni ali hudobni ljudje terdijo, da za slovenščino ne mara nobena živa duša, da je vse le narejeno od nekterih prevročih prenapetnežev. Slovenci! taka je prav; kažite v djanju, da živite, da marate za slovenščino in postavljajte nasprotnike svoje na laž in sramoto. — Še nekaj veselega imamo povedati o duhovnike. Dozdaj so dobivali gg. kalani za penzijo na leto 210 gld., fajmoštri 15 gld. in le jublanti 420 gld. Toliko ima

najnižji uradnik, ki morebiti v latinske šole še povohal ni. Le bolehní ali stari duhovniki se podajajo v pokoj, vsi ostali delajo, dokler da le migati morejo. Potem človek res ne ve, ali je ta penzijska plača za jed in stanovanje, ali za posla in postrežbo. Kaže se, da bode zanaprej boljše. Dva gospoda fajmoštra, ki sta bila dne penzionirana, in od katerih je eden oslepil, drugi pa hudo boleha, oba sta dobila, ako ravno nista jublanta, po 420 gld. na leto. Slava premilosti knezoškofu, ki so se za nju tako krepko potegnili, — slava pa tudi visokemu ministerstvu, ki je milostljivo pogledalo na uboge, stare in bolehní duhovnike. Že prav in pametno, da varčno gospodarji in ne mečlje dnarja skoz okno; pa naj visoka vlada hrani in odteguje tam, kjer je kaj vzeti in kjer kaj zda!

Vreme je kaj čudno, tako je toplo, kakor meseca septembra; 27. je jelo deževati in še dežuje, kar je marsikterim vasem kaj lepo postreglo, kajti vode jim je v studenčih že spet pomanjkovalo in vozili so jo že od daleč; zdaj je tudi temu pomagano. — Mesto naše malo mara za deželni zbor; malokdo dohaja v deželno hišo poslušat deželne poslance. Ni pravega zaupanja do tega deželnega zbora, ker je podpiral Šmerlingovo sistemo, ktera nam je pomagala kopati jamo nesreče in pogube. Zatorej se tudi za znane „sedmere proteste“ malokdo zmeni. Ljudje poznajo svoje papenheimerje in hočejo ustavo, pa pravo in resnično, ne pa puhle in navidezne. Od kar se naj bolj govori, je vladna predloga o novi razdelitvi koroške dežele; tudi mi povemo skorej o tej imenitnej zadevi kaj.

Iz Junske doline. (Žalostno naše stanje. Glasi županom. Novi pliberški adjunkt.) Pravične zaradi pomanjkanja so dan danes pritožbe od vseh strani, čemu bi jih ponavljal? Le naj vsak seže v svoj žep ali pogleda v predalčke, kamor so njegov ded shranovali šmarne petice, ali v kašče, kjer so imeli kupe žita, in prestrašil se bo nad praznoto, zdihovaje sam pri sebi, kaj ga še le v prihodnosti čaka, ker mu nikjer ne blišči zvezda upanja, da bi se kmali zamoglo kaj na bolje obrniti. Ako tudi ni tako imenovan pesimist, da bi se mu vsaka stvar črna videla, vendar si skorej lahko misli, da latinsko ime „konstitucijon“ so po slovenski zato v besedo „ustava“ zaznamovali, ker so se nam v Bach — Šmerlingovi konstitucijni (!) dobi v resnici vsaktere kupčije in zaslužki, vozovi in konji, fabrike, vsa sreča in ves blagoslov božji ustavili, plačila pa so tako neznanjsko narastla, da bi moral kmetovavec na leto vsaj toliko prihodkov imeti, kolikor bogati Rothschildi na mesec od držav in kup-

čijskih zaveznikov obresti vlečejo, ako bi hotel vsem domačim potrebam in družim vsestranskim zahtevam zadostiti. Le pogledite, kako gre z našimi fabrikami, ter pomislite, s čim in pa kje da se bo toliko tisoč delavcev z ženami in z otroci preživelo? Stejte kmetijstva, ki gredo na kant in na boben! Kam z družinami in s posli? Klaje za živino že sedaj zmanjkuje; živina pa nima nikakoršne cene! Koliko gospodarjev, ki so do sedaj po dvoje in četvero poslov imeli, toži, da bodo morali, kakor bodo vedeli in znali, zanaprej z enim prebiti! Koliko rokodelcev, ki so po peto pomagačev imeli, bodo zaradi pomanjkanja dela lahko z enim samim izhajali, ali pa bodo še temu dali slovo! Kam z vsemi temi samopašnimi in razvajenimi ljudmi, ki v mladosti vse na gizdost obračajo, ali pa skozi grlo potakajo, na starost pa bosi in razcapani beračijo? Pač ni čuda, če se jih od jutra do večera ne manjka, ki hiše z obiranjem nadlegovajo, in je teh moledavcev že toliko, da si drug za drugim kljuko in duri podajajo. Glejte, koliko proletarijata — koliko nimaničev, smeti in sodrge se nam dan na dan več kaže! Ali se s tem ne odpira pot k vsakterim razuzdanostim, k rokovaštvu, vlačugarstvu, k tatvinam, ropom in pobojem? Ali si moreš na potu svest biti, da te kdo ne bo napadel, kakor se je v tukajšnjem kraju na potu proti Bistriči že marsikteremu primerilo, in se dosti enakega tudi od drugod sliši? Ali je tvoje premoženje, imej ga pod ključi in zapahi, varno? Ali se moreš brez skrbi zvečer vleči, da po noči kak hudobnež ne bo v spavnico vlomil, ter, kakor se je pred nekaj tedni v fari na Jezeru zgodilo, tebe in tvoje žene s smrtonosnim orodjem potrupil, ali ti pa, ker mu po dnevi njegovega moledovanja nisi mogel uslišati, hiše podnetil?

Te in enake nadloge nas že sedaj tarajo in se nam še več obetajo. Poleg družih važnih opravil se torej državnim in deželnim zborom, kantonskim gospodskam in županijstvom še nalaga, naj odpravljajo te zapreke in težave. Res cele koše zgoli trdih kočakov, ki pa morajo zgrizeni biti, ako hočemo javno varnost in občni blagostan v gladkeje kolesnice spraviti! Zato naj gospodje, ki so zato izvoljeni ali postavljeni, teh potrebčin o pravem času nikar ne prezrejo, kajti očitno je, da pri sedanjem nikakor dolgo ne moremo obstati!

Na dalje še to le: Od več strani slišijo se pritožbe, da marsikdo v kako škodo zabrede ali ob kako pravico pride, ker se mu nemško pismo, kojega sam ne umé, tolmač pa mu ga napčno prestavi, v podpis predloži. Ali se torej župani že ne bote vendar enkrat zavedeli in zbrihtali?

še, kaj siromaški pisatelji, kaj skorej vsi naši slovenski zavodi? On je vzor in svetlo ogledalo najčistejši rodoljubnosti. Vsakteremu sicer ni podarjena tolika modrost, e tvorna moč, toda delaj vsak v rečeni namen v svojih razmerah, — v nekij letih izmerno dosti opravimo! Rodoljubje se odaj nanaša na narod, čegar mati je koga rodila, nas slovenska na slovenski zemlji, sedaj naša presveta dolžnost narod slovenski skreno ljubiti njemu na omiko in napredek pomagati, priroda (natura) nas k temu eže.

Da se pa izmeri pojem domoljubje, reba je vedeti, kaj je domovina? Domovina, tudi dom v širjem pomenu, p. kje dom je moj? „vse za dom in rod“ itd., je se, kar smo v dedini dobili po očetih, tedaj najvrlje zemlja, kjer smo se rodili, kjer so živeli očetenaši, kjermi živimo, delamo, trpimo, rajemo se; potlej govor, v kterem nam je mati govorila svoje glasove, in ktere smo aleč okoli sebe slišali; potem vera, h kateri o se spredniki naši priznavali, tudi stari bičaji in navade, pravice, naredbe, s kratim, vse zgodovinstvo v najširjem pomenu; omovina naša je zemlja, kjer so prededovi e borili zoper grozovitne Mohamedove če-

stivce, krvaveli, s svojo krvjo tla napajali in umirali, kjer mi njih vredni ali nevredni potomci hodimo. Vörösmarty (pesnik madjarski) prepeva o hrabrih sigeških borivcih pravi: „Naši očetje so umirali za domovino, mi pa nič za njo živeti ne vemo.“ Ali še v lepši obliki, domovina je kraj, kjer smo se rodili; kjer je tekla zibel, v kteri smo se zibali; gnejzdo, kjer smo bili greti in vzgojeni; zrak, s kterim dišemo; zemlja, kjer ležijo kosti očetov naših, in kjer bodemo tudi mi počivali. Kdor ljubi to svojo domovino, je v pravem pomenu domoljub, njegovo ponašanje in ljubezen do nje: domoljubje. Ljubezen k domovini ni kako prenapeto novotarstvo, plamen kakega narodnega zažarjenja. Ta nauk nam daje priroda; pogledj mravljo, bučelo, ptico, celo zveri, jeli ne ljubijo kraja svojega rojstva? Domovina tirja od nas ljubezen strastno, kakoršno je priroda vložila v spol k spolu. Lep zgled so Grki in Rimljani, davši povod ali vzrok pregovoru: „Sladko in slavno je umreti za domovino!“ Pojasni se ta ljubezen s kratkim primerom. Grkinja Spartanka, mati treh sinov, bivših ves njen ponos in nada, popraša pritekšega v mesto glasnika: „Kaj naša vojska? Kaj moji otroci?“ Glas-

nik je vzdihnivši odgovoril: „Vsi trije so umorjeni!“ — „Tako je zgubljena naša domovina?“ — „Ne, ona je rešena, poslavlja se nad sovražniki.“ — „Zadosti, rekla je Spartanska, pojdem.“ — „Kam?“ — „V hram zahvalit se bogovom.“ Glej moč ljubezni k domovini, kaj je premagala? Materinsko srce!

Rodo- in domoljubje ste si v zvezi kakor dvojčeti, ne kakor ženin in nevsta, ne kakor sin in mati, ne kakor duša in telo, kdor nima obojega, ne živi. Človek brez rodoljubja je suh, mrtev, gnjil ud kužeči zdravo telo; on je sramota in smrad sebi ter onim, od katerih ima bitje; on je nehvaležnik, brezvestnik, zoperprirodnik, izdajavec onih, ktere je po prirodi in božji postavi ljubiti in za nje delati dolžen; tak izvržek preklinjajo vsi vekovi, vsi narodi, zemlja, nebo, živali in zveri, edini črt mu pleska! — Toliko na pojasnjenje in čiščenje pojmov.

Ljutomer, rodišče slavnega Miklošiča, ni li mogoče, da bi tvoji doktorji in drugi razumniki čitavnico izvalili? Le junaški naprej!

Veste, kaj storite? Dopisujte urad-
jam slovenski, in tudi od njih zah-
tevatvi smete slovenskih odpisov in
odlokov. Ta pravica vam gre po najvi-
ših postavah in zatrjena vam je z besedo
cesarjevo. Imate pisarje, ktere plačujete;
na več krajih opravljajo to službo šolski
učitelji, ki morajo že poleg svoje službe po
slovenskih krajih v slovenščini izurjeni biti.
Ako imate pa druge starokopitneže in ne-
kdanje zakotne pisarje v tej službi, ki se slo-
venščine nočejo privaditi ter le radi v ed-
nozveličavni nemški rog trobijo, odpravite
jih! — saj se nam dan danes že bolj pošte-
nih narodnjakov za take posle ne manjka,
ki so kot naši domačini našega kruha in
naše podpore bolj vredni. Zraven pa je
županom priporočati, da naj svojim pisarjem
ne dajejo nikake oblasti, da bi brez njih
vednosti v njihovem imenu tje v en dan,
meni nič, tebi nič, vsakemu bezničarju pri-
voljenje ali licence za plese dajali, kjer gre
celo noč vse diridum in v kolobar. Ne le
je resnično, da je rajavka — jokavka, ali,
kakor pravijo: Vari se raja, boš brez otro-
čaja! — tudi še zraven tega lahko vidite,
da se k takemu ponočnemu razsajanju in
ropotu le hlapčoni, potepuhi in deklini ra-
zujzdanke zbirajo, ki so na starost, ako ne
že v mladosti, celi soseski v nadlogo in
škodo. Vsak pameten človek mi bo potrdil,
da naši časi niso za take veselice, kajti
sami po sebi veste, da je treba vsak krajcar,
predno ga izdaste, štirikrat okoli in okoli
obrniti, in dobro prevdariti, kje da bo več
zalegel. Saj vas skušnja uči, da v takih ker-
mah, kjer se dosti pleše in raja, kmali se vse
zapleše; malokterikrat se tudi brez prete-
pov in pobojev izide. Žalosten izgled se
sliši iz našega mesta, kjer je na jutro 20.
t. m. pri taki priliki nek hudobnež enemu
hlapcu nož v vrat zabodel, da bo težko
težko obvisel, drugega ravno tako precej
hudo v plečno kost ranil, in bi bil še tret-
jemu kri spustil, ako bi se mu, nož zagle-
daviši, ne bil hitro v vežo umaknil. — Čemu
te in enake nesreče v sedanjih tako sla-
bih časih? Kdo jih je kriv? Zato čujte,
ker ste za čuvaje postavljeni, in vedite, da
vas odgovor čaka! Denar za take licence
je županom kakor krčmarjem krvav denar
in malo hasni. Za tega del kdor se do 10.
ali 11. ure zvečer ne najé in ne napije,
naj gre lačen in žejin spat; vsaj ne bo ko-
zarcev pobijal in ljudi klal, ali mu pa spol-
nite željo, kojo je nek Tržičan večkrat imel,
reki: Moje največje zveličanje bi bilo, ako
bi enkrat v „bržanci“ vtonil.

K sklepu naj povem danes „Slovenca“ še
eno novico, zaradi ktere se bo za ušesmi
čehljali in čudovaje vprašali: Li more to v
Belcredijevi dobi biti? Prav bi bilo,
ako bi ne bila resnica, vendar pa še celo
v naših časih taki primerljeji niti po Šta-
jerskem, niti po Koroškem, še celo v Ljub-
ljani (!) niso bele vrane. Zvedeli smo že
zdavnej, da dobimo v Pliberk na g. Dekle-
vato mesto žl. g. Košakarja za adjunkta.
Glas gre od njega, da je bil na Hrvaškem
pri neki zborni sodnji, da pa sloven-
skega ne zna. Čudno in prečudno je to,
ker je neki g. okrajni predstojnik, videvši,
da si z Nemcem ne more opomoči, Slovence
za to službo prosil. Ako je temu tako, ne
umemo, kako se bo z našimi Slovenci zgo-
varjal; vemo pa iz skušnje, da se na to
vižo ne bomo porazumeli, in da tudi gg.
predstojniku in aktuvarju ž njim ne bo niti
ustreženo niti pomagano. Kopica zasta-
lih in nerešenih pisem bode od dne
do dne večja! — Ako je pa ta glas o g.
Košakarji laž, radi in z veseljem bomo svoje
sporočilo popravili. Za sedaj kličemo z la-
tinsko prislovico: „Videant consules, ne res-
publica quid detrimenti capiat!“

Iz spodnje rožne doline. (Blago-
slovljenje nove šolske hiše v Glin-
jah). 20. dan t. m. je bila v Glinjah
nova šolska hiša blagoslovljena. Visoko-
častiti dekan iz Kaple, g. Matevž Čuden,
so ob 9. veliko sv. mašo peli, pri ktere sta

jim sosednja župnika iz Borovljan in sv.
Marjete, gg. Val. Legat in Janez Ein-
spieler, stregla. Ljudi je bilo tudi ve-
liko zbranih. Po sv. maši so šli šolarji, far-
mani in častiti gg. duhovniki v lepem spre-
vodu v novo šolsko hišo, kjer se je koj
blagoslovljenje pričelo. Po dokončanem sv.
obredu so g. dekan lepo in jederno govo-
rili otrokom, zlasti starejšim, na srce. Ura
je bila 12, ko je bilo sv. opravilo končauo
in šolska hiša izročena občinstvu v skerb,
ljubi mladini pa tudi celi fari v prid. Pri
obedu ali kosilu, na ktere ga so gostoljubni
duhovni svetovavec in župnik glinski, g.
Andrej Tavčar, gospode duhovnike in druge
pervake povabili, napili so najprej g. dekan
na zdravje okrajnega predstojnika, g. Av-
gusta pl. Steinberga, ki je največ pripo-
mogel, da se je po odpravljenih vseh ovirah
šolska hiša mogla dodelati. To napitnico so
vsi pričujoči z velikim navdušenjem in sla-
vami sprejeli. Mi pa tudi pristavljamo: Naj
Bog živi tega gospoda še dolga leta v prid
našim šolam, za ktere vedno prav po oče-
tovsko skerbi! Potem so napili g. župnik
dekanu, zahvalivši se jim, da so se potru-
dili sveto opravilo doveršiti in da jim je to-
likanj mar za šolstvo sploh. Naposled se
vzdignejo g. dekan in napijejo glinskemu
župniku, naj bi še dolgo dolgo živeli in de-
lali k občnemu pridu cele glinske fare. Novi
farovž, predelana cerkev, novi veliki zvon
nova šolska hiša in še veliko drugih lepih
reči priča, kako skerbni in marljiv duhovnik
da so. Ta slavna dela bodo njih ime sla-
vila, dokler bodo Glinje stale! — Vendar
pa ni medu brez pelina! Pri obedu je bil
tudi en star šolobarda, ki se je hudo togo-
til na Slovence. Rekel je namreč, da ne
more Slovencev, akoravno je rojen Slovenec,
in veste, zakaj ne? Ker so Slovenci tako
sirovi, pristavil je ta modrijan. Nam se pa
le to sirovo in divje dozdeva, ako kdo svojo
kri in svoj materin jezik opravlja in zata-
juje, in ako se o priložnosti, ko so sami
Slovenci zbrani in se slovenska slovesnost
opravlja, prederzne zoper Slovence goder-
njati in zabavljati. Izobražen človek tako
ne dela! Morebiti pa zaukazuje to nemška
omika, ktero je menda on z veliko žlico
požiral? Spekel se je stari nemškutar prav
dobro in deržal bode z naprej svoj umazani
jezik za zobmi, — dajali so mu dobre in
topele pod nos! — Hvala in slava g. župniku
glinskemu in celej fari, ki tako lepo sker-
bijo za cerkvene in šolske potrebe!

Iz belške okoličice. (Volitev po-
slanca za belški okraj.) „Slovenec“
nas je prav serčno razveselil, da nam je
priporočil tako slavno znanega gospoda za
prihodnjo volitev. Gospod okrajni predstoj-
nik Jož. Pucher ne slovi samo v Rože-
škem okraju, tudi mi okoli Belaka ga dobro
poznamo. Slišimo, da nekteri mislijo voliti
gospoda Dr. Feldnerja, — prav bi bilo, če
bi Nemci ne imeli že poslance svojega, ki
jih zagovarja prav moško. Zakaj bi se mi
Slovenci vselej vdali ptujej volji in ne poi-
skali pripravnih ljudi izmed svoje srede?
Zatorej vso čast in hvalo nemškim sosedom
— pa kri ni voda, „nedajmo se“ in volimo
Slovenca! Še pravični Nemci nam bodo po-
magali in svoje glasove dajali g. Pucherju,
— le povejmo njegove lastnosti in zasluge.
Nekaj se pa vendar bojimo, namreč da bi
naši volivci doma ne ostali in da bi svojih
glasov ne razcepili. Zatorej naj noben ro-
doljubni volivec doma ne ostane za noben
denar ne in naj vsak svoj glas da okrajnemu
predstojniku g. Pucherju. Agitirali bomo v
ta namen na vso sapo in prosimo, da to
delajo vsi rodoljubi celega volilnega okraja.
Vigilantibus jura: Kdor bdi tudi dobi!

Od Savine. ☉ (Nedosedna pisava
imen. Blagoslovljenje. Čuden
uradnik.) Ze marsikaj si nam, dragi
Slovenec, povedal o razglasu lavantinskega
škofijstva, po katerem so duhovniki povab-
jeni, lastnoročno svoja imena zapisati, kakor
jih želijo v prihodnjem šematismu tiskana
imeti. „Zg. Danica“ v. 32 listu v dopisu iz

Maribora pravi celo: „Menda ga ne bod
njenega, ki bi obstal pri nemški pisav
svojega imena.“ — Da bi tako bilo! Ali n
Videli namreč smo več podpisov po stari ne
umščini in sicer takih gospodov, ki se pr
vsakej priložnosti med iskrene Slovence štu
lijo, pa so nemškutarji in še svojega imen
prav po slovenski ne pišejo. Da starost del
po svojej trmi in se težko boljšega poprime
bilo je tako in še bode; da pa mladi p
starem kopitn ravnaajo, je res smešno in
celo grdo in zaničljivo, če si kdo s ter
misli svojim predstojnikom prikupiti! Ka
čuden bo pa tudi šematisem, če bo im
imenik več pisav, n. pr. Arzenšek in Arsen
schegg, Žuza in Schuscha, itd. Kako se g
hočemo potem veseliti? Prav bi bilo tore
da bi ga nam kak bolj učen gospod po je
zikovih pravilih vredil, saj bo lepo del
vso škofijo kinčalo! —

Slišimo, da je bil pri blagoslovljanju no
vega oltarja sv. Križa, ki so ga v vedni spo
min rodovitnega leta 1863 napravili, me
drugimi gosti v Trebovljah tudi slavnozna
slov. pesnik, g. Blaž Potočnik, župnik
šentvidski blizo Ljubljane. Bog ga ohran
še dolgo dobroserčnega in veselega starčka
— Že od več se nam pripoveduje, da je
laškem trgu (Tüffer) nek uradnik tako pr
den, da celo ob nedeljah kmete k sebi
svoje stanišče tira in tam uraduje, — iz en
strani menda zato, da, čeravno kmetje služb
božjo, pa tako vsaj dela ne zamudé; iz drug
pa spet morda zato, da bi se drugi me
pridni uradniki nad njim ne pohujšali. Pa
so nekteri čudni ljudje!

V Ljubljani 25. novembra. J. Y. (Ka
dela slavni odbor matice? Kter
dela bode izdala letos matica
Celih pet mesecev je že preteklo, kar
bila zadnja seja matičnega odbora, v ktere
se je sklenilo, ktera dela naj izda letos slo
venska matica. Pojavilo se je brž po se
povabilo zaradi spisov za „letopis slovenske
matice“ in stavil se je prvi rok do konca
avgusta, do ktere ga naj se pošljejo spisi
letopisa. To pa je bilo prvo in do zdaj zad
nje delo matičnega odbora; kajti celih pet
mesecev ni bilo prav nič več slišati o slo
matici, razun denarnega zapisnika, ktere
priobčuje g. blagajnik.

Ravno iz tega zapisnika pa tudi vidim
da se je od meseca avgusta sem število no
vih udov zelo zmanjšalo. Ko je namreč maj
junija in julija pristopilo 70 novih udov
jih je slednje tri mesec: avgusta, septembra
in oktobra samo 22 in od 1. novembra do
zdaj 10 novih pristopilo. To je pa naravno
reč in ni se temu čuditi, ker, kakor hitro
preneha delavnost matice, tako tudi prene
hajo manj ali več novi udje pristopati. V
delo se je to že lani, kajti največ udov
pristopilo ravno v istej dobi, ko se je na
znanilo, da bode izdala matica prvo svo
delo. Če je suhi Koledarček imel toliko
moč, koliko več bi imelo kako res izvrsta
in matice spodobno delo.

Kmalu potem začelo se je zmanjševan
število novih udov in narastlo je zopet p
razglasu prvega občnega zbora in naraščan
je do konca julija meseca, potem pa, ko s
bilo nič slišati o delavnosti odbora, jelo je zo
pet enakomerno odzemat. Ne morem
tedaj, da vprašam: Kaj dela slavni o
bor matice? Ali misli izdati
kako knjigo letos ali ne? Zadnji
čas je pač, da se oglasi! Le še en
mesec in končano je drugo leto matično
Ali nam letos ne bode prav nič obrodila
Po proračunu za leto 1865 je bilo namenje
nega za tiskanje knjig 530 gld. K tem
pa je prišlo še 220 gld. (kteri so namenjen
bili za stanovanje) in 210 gld. (kteri so bi
za tajnika namenjeni), tedaj ostane po pr
računu za izdavanje knjig 800 gld. Ak
štejemo zraven še novih 36 ustanovnikov
kteri so plačali do zdaj skupej 820 gld. go
tovine in novih 66 letnikov, vidimo, da osta
blizo 1000 gld. za izdavanje knjig. S tolik
kem denarjem pa se že lahko saj neke
stori. Prevažno je tudi zaradi sklepa rač

nov, da se še pred koncem leta natisniti dajo knjige odmenjene za tekoče leto ter da se ne vlačí račun iz enega leta v drugo, timveč da se natanko sklène račun preteklega leta. Odkar smo dobili mesto enega tajnika tri, zdi se nam pa, da gre vse bolj počasi in zaspano, in živo se spominjamo besed gospodov Dr. Costa in Dr. Janeza Bleiweisa, ktera sta se potezala v občnem zboru za plačanega tajnika.

Gotovo kmali pride čas, ako že ni prišel, da bodo spoznali tisti, kateri so se tako zelo borili proti plačanemu tajniku in tako spodrinili marljivega g. Levstika, kako naporno je bilo njihovo ravnanje. Nasledki se že zdaj čutijo. Več o tem omeniti pa si prihranim za priliko, ko mislim še kaj več govoriti o matici; za danes naj bo dosti tega. Od odbora matičnega tedaj za gotovo pričakujemo, da nam da kmalo kako znamenje svoje delavnosti, ker gotovo najboljšie vabilo in priporočilo za matico bode krepko in nje vredno delovanje in več novih udov ji bodo pridobila dobra dela, kakor še toliko razposlanih praznih povabil brez jedernega delovanja.

Deželni zbori.

Štajerski (1. seja). Kakor vsi drugi tukraj litavski deželni zbori, se je tudi naš 23. nov. začel s primerno slovesnostjo. Premil. knezsko-f. Attems bral je sv. mašo in po tej podali so se gg. poslanci v deželno dvorano (Landstube), kjer jih je že pričakovala nenavadna množica poslušavcev.

Ob 11^h odperl je sejo dež. glavar g. gf. Gleispach s pričetnim govorom, v katerem je naštel razne predmete, s katerimi se bo imel pečati ta deželni zbor. Kar se postavodajavstva tiče, pridejo na vrsto: postava o svobodni ali omejeni prodaji in razdelitvi zemljišč, o ustanovitvi realnih učilnic, postava za lov, za ceste, in pa za okrajnazastopništva. Ta postava je najvažnejša, ker so naše občine večidel premajhne in ne morejo dopolnovati svojih dolžnost, posebno kar se tiče naprav, potov, cest in mostov. Zato je dež. odbor vso svojo pozornost obrnil na to postavo in jo že trikrat predelal, vendar bo treba še marsikaj popraviti.

Potem prevdarja g. dež. glavar splošno veliko stisko in revščino, ktere je krivo pešanje trgovine in obrtništva in pa slabe letine, tako da so kmetje prisiljeni, svojo živino po vsaki najnižji ceni prodajati. Če trgovina hira, tudi kmečki pridelki nimajo nobene cene. Treba bo tedaj skrbeti, da se trgovini in obrtništvu spet na noge pomaga. G. dež. glavar misli, da bo izpeljava nove Rudolfove železnice (na zgornjem Štajerskem) mnogo pripomogla obrtništvu posebno fužinarjem in zato se bo že v dveh mesecih predložil na tanko izdelani načrt te železnice. H koneu svojega govora g. grof še to le dostavi: „Naše cesarstvo je zdaj v prehodni dobi, v času vrenja in kipenja političnih, posebno pa ustavnega vprašanja. Tudi naš dež. zbor se utegne ozirati na ta vprašanja in pri tej priliki bo gotovo pokazal tisto premišljeno zmernost (?), tisto hladno prevdarjačo pamet, ktera kinča vse. (?) njegove sklepe.“ Dež. zbor bode ostal na pogovnem potu. Cilj in konec, ki ga dež. zbor bo zmirom imel pred očmi, je velika, mogočna, složna Avstrija. Potem je trikrat „živio“ klical.

Zdaj povzame besedo g. dež. poglavar bar. Mecséry in pozdravlja v imenn Njih Vel. zastopnike štirke dežele, ktera se mu je v kratkem času, odkar pozna nje pravične prebivavce, jako prikupila. On je trdne volje, vse želje, kolikor bo v njegovih močéh, v slogi z dež. zborom dopolniti. Kakor dež. zbor, želi tudi on, naj bi hudo vznemirjeni politični valovi ne motili izpeljave avstrijske ustave. Iz borbe navskrižnih misel naj se povzdigne stara Avstrija omlajena, velika, krepka in mogočna. G. poglavar potem

izroči ces. manifest od 20. septembra, kateri je prekrasno v rudečem usnju vezan, in bere to le cesarsko ročno pismo:

„V svojem razglasu in njemu priloženem manifestu od 30. sept. 1865 pokazal sem pot, kterege se ima držati moja vlada, da se dobodo stalne podlage za državno ustavo, ktera bo pripravna varovati cesarstvo v njegovem edinstvenem obstanku in posamna kraljestva in dežele v njihovi samostalnosti, kakor tudi kot nerazrušljivo zvezane dele celote v njihovih dobro utrjenih pravicah.“

Zarad važnosti tega državniskega čina zapovedujem, ga na znanje dati deželnim zborom v zapadnem delu države koj pri njih začetku.

V Beču 7. nov. 1865.

Franz Jožef.

Po odbranem tem cesarskem dopisu govori g. poglavar o prvem vladnem predlogu, kateri tirja, naj da izreče deželni zbor svoje mnenje zarad naprave novih političkih okrajev. Vlada bi rada več okrajev, da bi manj uradnikov treba bilo in je vzela za podlago poprejšnja okrajna glavarstva (Bezirkshauptmannschaften). Vendar bi rada pozvedela želje dežele.

Drugi vladni predlog je stavbin red za Gradec.

G. dež. glavar položi ces. razglas in patent na mizo, da ju vsak lahko pregleda in ju bo potem v arhivu shranil.

In zdaj nastopil je historični trenutek, zdaj izpeljal se je strašni „coup d'état“ nemške ustavoljubne*) stranke, h kateri spadajo naši sloveči avtonomisti in vsa stara garda Šmerlingova razun dveh ali treh uradnikov. Vodja jim je g. Blagatinsk — Kaiserfeld, kateri je že poprejšnji dan povabil poslance k posebnemu shodu, da bi ga podpirali pri njegovem predlogu. Podpisalo se jih je 43; da se naša dva zagovornika, gg. Herman in Dr. Razlag nista podpisala, mi ni treba omenjati. Sicer pa celi predlog ni tako strašen, kakor smo se ga nadjali po tolikanjem kričanju nemških časnikov. Tudi se sude, kakor to vsak koj spoznava, v nekem čudnem kolobarju, ker deželnim zborom noče pripoznati pravice, da bi obravnovali državopravna pitanja in vendar tirja, da naj se spušča v pretres ces. patenta od 20. sept., kateri gotovo ni deželno, ampak državopravno pitanje.

Glasi se pa ta, kot silni storjeni predlog takole: „Sl. deželni zbor naj sklène: naj se izvoli odbor devet poslancev, kateri ima prevdarjati posebno oddelovanje (Rückwirkung) najvišega patenta od 20. sept. na blagor dežele, o tem sporočevati deželnemu zboru in storiti primerne predloge.“

Razlogi tega predloga so pa:

Da je Njih Veličanstvo z diplomom od 20. oktobra 1860 in s patentom od 26. febr. 1861 izreklo, da bode zanaprej postave dajalo, prenařejalo ali preklicevalo le se sodelovanjem deželnih zborov in državnega zbora, in da po patentu od 26. febr. in po deželnih redih ta pravica sodelovanja obstoji v pravici pritrenja;

Da sta s patentem od 20. sept. preklicana februarski patent in tudi oktobrska diploma (še ni dolgo, odkar ti gospodje omenjajo tudi oktobrsko diplomu; poprej so samo poznali Šmerlingov 26. Februar) to pa je navskriž ustavnim pravicam, ktere so ustanovljene in uredjene po teh glavnih postavah in že skozi pet let veljavne;

Da so tako tudi deželni redi in pravice deželnih zborov v nevarnosti in se je tedaj bati za celo sedanjo ustavo, ktere se nepremakljivo držati in jo braniti zoper vsaki napad je milostljivo objavilo in sloveno zagotovilo Njih Veličanstvo;

Da je po pat. od 20. sept. naše nam zagotovljeno ustavno sodelovanje pri postavodajavstvu v najvažnejših zadevah države odstranjeno in zopet prepuščeno samovladni moči . . .

Državne glavne postave predelovati, če bo to po sklepah ogrskega deželnega zbora treba, v takraj litavskih deželah le sme se zgoditi po tistem zastopništvu, ktero ima za to pravico, to je: po državnem zboru, deželni zbori da pa nimajo te pravice (po Šmerlingovi ustavi in po želji veliko — nemcev se ve da ne, gotovo pa po prvi glavni postavi, po oktobrski diplomu). —

Ta predlog se bo natiskal in pride že v prihodnji seji na vrsto.

Ob 12^h končala se je prva seja.

Krajski. Po sv. maši, ki so jo peli sami knezoškof, odperl se je zbor slovesno o 11^h uri. Najprej je predstavil dež. maršal, baron Codelli, novega dež. namestnika, barona E. Bacha, potem pa je poslanec pozdravil ter jim v primernem govoru razkazal, kaj in kako naj delajo za blagostanje dežele — brez vseh delostranskih nimenov. Potem je g. namestnik sam se poslanec predstavil ter obljubil po svoji moči jih podpirati, pričakovanje od njih prijazno vedenje in izročaje jim ces. manifest in pismo in vladina predloga o novi razdelitvi dežele v okrajna glavarstva in občinsko postavo. Potem ste bile volitve g. barona Šlojanika in dra Costa potertjene, zdaj vstane dr. Bleiweis in nasvetuje v slovenski besedi, naj se koj odbor s 5 poslanci v ta namen izvoli. Podpira ga potem tudi dr. Toman v slovenskem govoru, rekši, da je to prav po duhu slovenskega naroda, kar je cesar v svojem manifestu razglasil. Govori še poslanec L. Svetec v tem smislu, povdarja, da je to silno važna zadeva in da se zelo mudi, da seris zaupnica berž napravi, kar tudi zahteva spoštovanje in prepričanje naše.

G. pervosednik da potem glasovati, pa le 11 poslancev je vstalo za predlog, 17 pa ne. Pride torej drugi krat na vrsto. To nam kaže, da jih je še precej Šmerlingovega duha navzetih, pa vendar tudi, da se je že nekaj na bolje obrnilo.

Potem ko se sta še dva perovodja izvolila, končala se je 1. seja.

Koroški. Tri seje smo že doživeli; kar se je v 1. godilo, povedali smo. Danes povemo na kratko, kar se je godilo v 2. in 3. seji. Volili so se sledeči odseki: prvi, da sporočuje o vladinem predlogu zastran nove razdelitve koroške dežele; — drugi, da sporočuje zastran deželnega proračuna za l. 1866; — tretji, da pregleda deželni račun za l. 1864; šteti, da prevdarja in nasvetuje, kako naj bi se žandarmerija dala uravnati za občno varnost in srečo; — peti, da sporočuje o vladinem predlogu zastran novega reda za stavbe; — šesti, da sporočuje, kaj je storiti zastran protesta proti septemborskemu manifestu. V ta odbor so bili izvoljeni sledeči poslanci: Čabušnik, Herbert, Erwein, Stieger, Hueber, Götz, Nagel, Jezernik in Steiner. O tej priliki pa še naznamimo imena tistih gospodov, ki znanega protesta niso podpisali. Ti so: Grof Goes, deželni poglavar, baron Šluga, c. k. namestnik, Breicha, c. k. državopravni namestnik, baron Aichelburg, c. k. tajnik pri dež. vladi, Dr. Rulic, c. k. nadsodnj. svetovavec, Švab, c. k. dvorski svetovavec in knezoškof Kerški. — Posebno imenitne reči ni bilo še v posvetovanju; kar se nam najbolj veselo in praktično dozdeva, je to, kar je poslanec Canaval o neki priliki povdarjal, je to, naj se občine napravijo po farah. Leta 1863, ko je to poslanec A. E. predložil, ni dobil ne enega glasu! Tako se časi in misli menjajo! Na to resnico bomo še večkrat naleteli pri deželnem zboru.

Goriški. Tudi ta se je 23. t. m. v znova popravljeni dež. dvorani o 11^h dopoldne slovesno odperl. Dež. maršal je poslanec predstavil novega vladinega komisarja barona Kubečka, ki je zbornici izročil ces.

*) Tudi tisti imenitni (?) sklep o Herman-ovem predlogu zastran enakosti Slovencev?

[*) Tako se sami zovejo ti gospodje; kakor da bi oni sami v zajem vzeli bili ustavnost, vsi drugi avstrijski narodi pa hrepeneli po absolutizmu.

manifest in pismo, potem vladin načrt o novi razdelitvi dežele in drugega zastran klasifikacije neerarških cest. Naposled se je še prebralo sporočilo dež. odbora o njegovem delovanju, in seja je bila končana.

Hervaski. 24. je bila spet seja, pa kakor nam časniki pišejo, kaj viharina Nekteri že zavolj tega roke sklepajo in kličejo, kaj bo? — Poročevalo se je o pregledu volitev in dopričalo, da jih je po opravljenem redu potrebno število (2 tretjini) pregledanih, da se tedaj zbor sme konstituirati in podpovednika voliti. Poterdile pase tudi niso volitve prisednikov banskega stola in nekaj oficirjev iz vojaške meje.

To vse pa ni banu po volji in ustavlja se prav po vojaško tirjatvam opozicije, ki je tolikanj hujši na noge stopila in svoje zahtevala. Govorili so najboljši govorniki, med njimi tudi škof Strosmajer — blizo 4 ure, pa niso reči do konca prišli. Drugi dan je bila spet napovedana seja, pa bila je samo tajna, ker je vsa opozicija izostala, Strosmajer tudi in 4 bilježniki.

Kakor se čuje, porazumevajo se zdaj med seboj poslanci in opozicija je sklenila posebno deputacijo na Dunaj poslati, da se tam osebno zoper bana pritoži in zavaruje.

Gališki. Tu se ste hitro dve zaupnici sklenile, ena v zahvalo za manifest, druga pa za pomiloščenje. Zaupnici se ste koj prebrala in na Dunaj poslale. Centralistom je splavalo vse upanje po vodi.

Bukovinski. Tudi ta zbor je zaupno pismo vladi poslati sklenil.

Ptuje dežele.

Že smo povedali oni dan, kakšnega duha je litvanski poglavar, general Kaufmann, navzet. Zdaj se piše, da je vsem šolskim predstojnikom ukaz razposlal, po katerem naj se v vseh farnih šolah vilinskega okraja in v vseh ljudskih (šolah) severnozahodnjega okroga kerščansko-katoliški nauk brez izjeme po ruski uči. Dalje je zaukazal, naj se v Samogiciji, kjer še ne znajo dobro ruskega, kerščanski nauk v samogiskem jeziku uči, s tem pogojem, da je prej povsod treba pri dotični gosposki posebnega dovoljenja prositi.

Kakor litvanski glavar postopa tudi kijevski, general Bezaz. Tudi on veli svojim podložnim, naj se vsi od kraja porusijo in sprejmo rusko vero. — Iz tega se vidi, da so Rusi terdne volje vse porusiti, ali z lepa ali z gerda, to je vse eno! Ali bode pa tako silno postopanje tudi obrodilo zaželeni sad, dvomimo zelo. Narodnost ne gre vničevati!

V Moskovskem učnem okraju se je po „Kölner-Ztgi.“ že vpeljal novi gimnazijalni red, katerega je zadnjič „Slovenec“ omenil. V zgornjih 4 razredih se bode latinski jezik namesto narodopisja učil.

Nadškof Franchi je že neki v Petrogradu, kamor gredo tudi general Kaufmann in trije korarji iz Vilne. Pravijo, da bode veliko posvetovanje o zadevah in razmerah katoliške cerkve na Litvanskem. Treba je postaviti in gotovih mej, da ne bode vsak glavar po svoji volji delal, katoličanov preganjal in katoliške zatiral, kar se iz več ozirov nikakor več za današnje čase ne spodobi.

Ruski car Aleksander Nikolajevič je 138.000 rubljev za podporo neruskim Slovonom, ki se na Ruskem uče, odločil.

Razne novice.

* Prevzvišeni vladika Strosmajer je varaždinskemu društvu v podporo siromašnih gimnazijalnih učencev 1.000 gld. podariti blagovolil. Slava velikodušnemu mecenu!

* Avstrijska vojna potrebuje za 1866. leto 85.000 novincev ali rekrutov. Na Ogersko jih spada 25.587, na Sedmigrško

5.011, na Hervasko in Slavonsko 2.248 (izuzemši vojaško mejo), na Češko 12.452, na Galicijo 12.071, na Beneško 6.394, na zgornje in spodnje Avstrijsko 5.362, na Moravsko 4.894, Štajersko 2.632 na Primorje 1.222, Kranjsko 1.218, na Sleško 1.205, na Bukovino 1.166, na Tiroljsko 1.128, na Koroško 845, na Solnograško 366. — Če zdaj vse te številke bolj pregledamo in jih primerjamo s številom prebivavcev mnogojezičnih kraljestev in dežel avstrijske cesarvine, našli bomo, da Slovane tudi, kar se vojske tiče, zadevajo največa bremena. Kedar gre pa za njihove pravice, naletel boš malokterega izmed relike trume nemških liberalcev, ki bi od tega le besedice vedeti ali slišati hotel. Taka je!

* Ruska vojska potrebuje za prihodnje leto 280.000 novincev, ki se imajo od 15. jan. do 15. febr. nabrati. Na 1.000 ljudi spadajo 4 novinci.

* Rimska posadka stane Francosko od 1. 1849 do sedaj, kakor „Patrie“ piše, v vsem skupaj nič več kot 56.600.000 frankov.

* V Pragi je oni dan umrl mnogozasluženi češki domoljub, g. Karl Fügner, načelnik Sokola in zastavnice češke. Vse žaluje nad toliko zgubo. Večna mu pamatka!

* Cesarica Elizabeta je milostljivo sprejela varstvo ljubljanske otroške bolnišnice, dovolila jej ime Elizabetnica in poslala v dar 100 gld.

* Presvitli cesar je poslal preč. gospó Mater ljubljanskega uršulinskega samostana, Johano bar. Cirhajmovo s redom zlatega križa s krono za velikeletne posebne zasluge.

* Odbor sa Slomšekov spominek je imel 12. t. m. prvo sejo, v kateri je bilo vse uravnano, da se pobirajo milodari za ta spominek do konec leta 1866.

* Cesar Napoleon je cerkvi Marije Device v Einsiedelnu podaril prelep svečnjak (luster). Je pa iz kotlovine in galvaniško pozlačen, 18. čevljev visok, — ima v premeri 13 čevljev, tehta 24 centov in je vreden 50.000 frankov. — Darilo je zares cesarsko! V Einsiedelnu je Napoleon prvo sv. obhajilo prejel.

* (Koliko denarja se v Parizu izda.) Parizani izdajajo na leto za knjige, knjižure in časnike 32 milijnov tr.

* (Koliko papirja se po pisarnicah porabi?) Ko so se o državni varčnosti menili, vzeli so tudi v misel, kako neizmerno veliko se v pisarnicah papirja porabi, ki vsako leto mnogo stroškov prizadeva. To prihaja od tod, ker se sploh preveč pisari. V br. 39. Dinglerjevega „Polytechnisches Journal“ v članku: „Kakó bi papir boljši kup biti mogel?“, nahajajo se kaj lepe misli o tem v poduk pisarničnim predstojnikom, in tem, kateri imajo dolžnost na leté predstojnike gledati. Pisatelj tega članka, knjigotiskar, govori takole k gg. ministrom: Vse vaše pisarnice porabijo en dan več papirja, kakor moja tiskarnica v desetih letih. Ne mislim pa dolgih zamotanih zlogov vaših pisarjev pristrigovati, ali za trdno obljubim prodajati papir na pol boljši kup, če svojim pisarjem ukažete, naj pišejo svoja pisma na lepí četverki razun tablic in računov, in naj ne kazé s 3—4mi versticami cele pole lepega pisarničnega papirja. Tu poglejte na primer v pisarnice bankirjev, katerih dela in opravila stanejo več kakor šestkrat toliko, kolikor prizadevajo stroškov vsi dohodki celega cesarstva na leto. Koliko jim je neki treba papirja?

Še tisočeri del ne od vaših pisarnic! Menjica za 20.000 vrednosti stoji na dvanajsterki tako lepó in varno, kakor marsiktera majcikna odločba vaše pisarnice, tri verstice dolga, na celej poli papirja. Pomislite še, koliko mora ubog kmet ali mestnjani plačati, ako dobi taka grozno velika pisma ali akta po pošti poslana. Koristno bi tedaj pač bilo, če bi se ukazalo pisarjem, naj pi-

šejo na četverki, na vsakej strani vsaj 15 verstic in v vsakej verstici vsaj 7 besed, naj se porabi samo ena četverka, kadar dveh ni potreba, in prihranile bi se državi vsaj tri četrtine pisarnih stroškov.

* Čitavničini pevci v Ljubljani so 23. t. m. zvečer dru. Janezu Bleiweisu k godu pod oknom peli.

* Dr. Toman se je 15. t. m. iz Radoljce v Ljubljano preselil.

* Iz Postojne gre glas, da tamošnja nemška ali ponemčena kazina umira in da se potem beržkone na njeno mesto slov. čitavnica ustanovi. — Tako je prav!

Loterija.

Gradec: 20 72 1 42 43.

Prihodnje srečkanje je 2. decembra 1865.

Dunajska borsa 28. novembra 1865.

5% metalike	64.20
5% nacional	67.45
1860 derž. posoj	85.95
Bankne akcije	777
Kreditne	162.30
London	107.15
Novi zlati	5.17 1/2
Srebro	107.75

DUNAJSKA BORSA 8. novembra.

Deržavni papir.	Denar.	Blago.
5 % obligacija po 100 gld	60.50	60.60
5 „ nar. posojilo od 1 1854	68.30	68.50
5 „ metalike	65.10	65.25
4 1/2 „	57 —	57.50
4 „	50.75	51 —
3 „	38 —	38.50
2 1/2 „	32 —	35 —
Srečke l. 1839	140 —	140.50
„ „ 1854	80.55	80.75
„ „ 1860 po 500	85.80	86 —
„ „ 1860 „ 100	93.50	94 —

Dolžna pisma za odvezo zemljišč.

(po 100 gld.)	Denar.	Blago.
5 % doljno-avstrij.	82.50	83 —
5 „ češka	86.50	87.50
5 „ moravska	81 —	82 —
5 „ štajerska	87.50	88.50
5 „ kranjska	84 —	88 —
5 „ koroška	84 —	88 —
5 „ primorska	84 —	88 —
5 „ hervaska in slavonska	71.50	72.50
5 „ ogerska	66.50	67 —

Srečke.

Kreditne	po 100 gld.	116.40	46.60
Donavsko-parobrodské	„ „	75.50	76.50
Teržaške	„ „	109 —	109.50
Budimske	po 40 gld.	21 —	22 —
Kneza Estarhazy-a	„ 40 „	62 —	66 —
„ Salma	„ 40 „	25.50	26 —
„ Palfy-a	„ 40 „	21.50	22.50
„ Clary-a	„ 40 „	21.50	22.50
Grofa Genois-a	„ 40 „	21.50	22.50
Kneza Windiſgratz-a	po 20 gld.	16 —	17 —
Grofa Waldstein-a	„ 20 „	16.17	17 —
„ Keglevič-a	„ 10 „	12 —	50 —

Menjice

(na 3 mesece.)			
5 % Avgsb.	100 gld. j. n. v.	90.70	90.20
4 1/2 „ Frankobr.	100 „ „ „	90.20	90.20
4 „ Hamburg	100 (mark banko)	80 —	80.40
3 1/2 „ London	10 funt ſterl.	107.35	107.40
4 „ Pariz	100 frankov	42.85	42.90

Denarji.

Cesarski cekini	5.16	5.17
Krone	—	—
Napolcondorji (20 frankov)	8.66	8.67
Suvrendorji	—	—
Ruski imperijali	8.90	8.93
Pruski Fridrikdorji	—	—
Srebro (aſijo)	107.75	108.25